SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2898

av David Josefsson m.fl. (M)

Konsumenträtt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa åtgärder för att öka konsumenters kunskap om deras rättigheter och skyldigheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra budget- och skuldrådgivningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur fakturabedrägerier kan motverkas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för mindre företag vid distansavtal och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaterna tror på den upplysta konsumenten. Att fria individer ska tillåtas fatta egna beslut om sin konsumtion på en fri marknad och att det ska finnas en trygg lagstiftning som skyddar individen från vilseledning och bedrägerier. En viktig utgångspunkt för Moderaternas konsumentpolitik är att konsumenterna ska kunna tillgodogöra sig information som är tillförlitlig om produkters pris och egenskaper samt om produktionsmetoder, säkerhetsaspekter och hur konsumtionen påverkar människor, miljö och klimat.

Genom att vara påläst äger en konsument möjligheten att själv lösa frågeställningar som uppstår i samband med konsumtion. En upplyst konsument bör ha vetskap om både sina rättigheter och skyldigheter. Moderaterna anser att det inte gagnar vare sig konsumenter eller samhället i stort om konsumenter saknar kunskap om vad som förväntas av dem vid köp.

Konsumentverkets ansvar för budget- och skuldrådgivningen

Budget- och skuldrådgivningen är lagstadgad, och samtliga kommuner är skyldiga att lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor till skuldsatta. I dag erbjuder samtliga kommuner budget- och skuldrådgivning. Men enligt Statskontorets rapport ”Hjälp till självhjälp” (2025:5) framgår det att vissa kommuner jobbar aktivt med att planera och dimensionera rådgivningen utifrån kommuninvånarnas behov, medan andra inte gör det.

Köerna till rådgivningen skiljer sig markant åt mellan kommuner och stödets omfattning likaså. Det behöver vi ändra på. Moderaterna vill att budget- och skuldrådgivningen ska bli mer likvärdig över hela landet. Det är viktigt att alla i Sverige kan få den hjälp de behöver för att komma ur skuldfällor. Vid utgången av 2025 hade cirka 450 000 privatpersoner skulder registrerade hos Kronofogden. Deras sammanlagda skulder uppgick till cirka 154 miljarder kronor.

I och med att riksdagen antog lagen om skuldsanering (prop. 2015/16:125) har det skett ett förtydligande av den skyldighet som kommunerna har vad gäller budget- och skuldrådgivning, vilket förvisso är bra. Men vi anser att det finns en fortsatt risk att till synen över budget- och skuldrådgivningen kommer att bli eftersatt och inte samordnad då den ska skötas av IVO. Konsumentverket, med sin spetskompetens, bör kunna ta ett helhetsgrepp om arbetet med budget- och skuldrådgivningen då de till skillnad från IVO har en gedigen förståelse för konsumenters agerande.

Konsumentupplysning

Kunskap är en förutsättning för att en individ ska kunna planera sin ekonomi. Därför är ett välfungerande konsumentupplysningsarbete betydelsefullt såväl för samhället som för enskilda. Förändringar i samhället och ekonomin ställer nya krav på konsumenternas kunskap om både konsumenträtt och privatekonomi. Informationen behöver omfatta

såväl rättigheter som skyldigheter och bidra till att förebygga ekonomiska problem och överskuldsättning.

Moderaterna vill lyfta vikten av att lokal konsumentvägledning fortsätter att utvecklas. Det finns ett värde i att ha konsumenthjälp på nationell nivå, men det är främst lokala aktörer som har detaljkunskap om lokala problem. Lokala konsumentvägledare kan också möta aktörerna på den lokala marknaden, både konsumenter och näringsidkare. Genom att fortsätta utveckla konsumentvägledningen på lokal nivå finns också större möjligheter att arbeta tillsammans med skolor och andra utbildningscentrum.

Konsumentverket tillhandahåller skolmaterial om bland annat privatekonomi, konsumenträttigheter och reklam. Kronofogden hänvisar också till detta material i sitt förebyggande arbete. Moderaterna anser att arbetet med konsumentupplysning ska fortsätta och utvecklas.

Fakturabedrägerier och skydd vid distansavtal för företagare

Bluffaktura, eller fakturabedrägeri, är ett samlingsbegrepp för ett krav på betalning för en vara eller tjänst som du aldrig beställt eller fått levererad. Moderaterna ser mycket allvarligt på att antalet anmälda fakturabedrägerier fortfarande är högt. Fakturabedrägerierna drabbar både företag och privatpersoner, och de uppskattas omsätta miljardbelopp. Mycket av informationsarbetet kan ske, och sker även, inom ramen för branschorganisationerna själva.

Vi välkomnar detta men ser samtidigt att mer behöver göras i kampen mot bluffakturor – både straffrättsligt och civilrättsligt. Det finns redan möjligheter att frångå begränsningarna av ersättningen för rättegångskostnader i förenklade tvistemål vid bland annat vårdslös processföring. Moderaterna vill se över om reglerna ger ett tillräckligt skydd för den som tvingas försvara sig mot ogrundade betalningskrav och om möjligheterna till ersättning behöver stärkas. Moderaterna vill stärka skyddet för små företag vid distansavtal då det i dag är svårt för företag att styrka att man blivit vilseledd av telefonförsäljaren.

Små och medelstora företag har i dag svårigheter att hävda sin rätt mot oseriösa aktörer då de dessa företag ofta saknar rätten att upphäva avtal även i handel med andra näringsidkare. Även om det finns regler mot svikligt förledande och oskäliga avtalsvillkor kan det bara svårt för mindre företag att hävda sin rätt. Moderaterna ser att mindre företags behov av ett starkare skydd har ökat de senaste åren. I dag ligger väldigt

mycket ansvar på köparen att visa att den blivit utsatt för en orätt. Därför anser vi att arbetet mot fakturabedrägerier bör fortsätta.

David Josefsson (M)

Lars Beckman (M) *Åsa Coenraads (M)*

Niclas Nilsson (M) *Dennis Alvdén (M)*